

UUEDELLA YLIOPPILASTALOLLA KESKUSTELTIIN ATEISMISTA (4.8.2007)

José Fernández ja Catalina Benassai Uuden ylioppilastalon edessä Helsingissä.

Ateistien argentiinalaiset kesävieraat, tohtori *José Manuel Fernández Santana* ja hänen vaimonsa *Catalina Benassai* esiintyivät yleisötilaisuudessa Helsingissä, Uudella ylioppilastalolla 17.7.2007.

Alustus alkoi ruotsalaisessa sanomalehdessä julkaistuilla lasten ajatuksilla mm. Jumalasta ja Jeesuksesta. Koska lapsilla ei ole obsessiivista (pakkomielleistä) neuroosia - mikä onkin uskonnon oikea nimi - heidän ajatuksistaan käy hyvin ilmi, että ihminen luo Jumalan. Mm. noin 9-vuotiaan lapsen ajatukset ”Ennen Jumalaa oli jo Jeesus, joka oli kristitty” ja ”Kun viini oli ravintolasta loppunut, Jeesus teki sielläkin vettä ja viiniä”, hieman huvittavat meitä. - Niin ne huvittivat jo antiikin Epikurosta.

Esitelmä- ja keskustelutilaisuus ateismista.

Ateisti näkee uskovaisten suhtautumisessa maailmaan useita erilaisia tapoja, joita eriteltiin näin:

1. Tietämättömyys. Asioita ei tunneta ja ne sivuutetaan olan kohautuksella.
2. Pakkomielteinen neuroosi.
3. Opportunismi. Ei haluta ongelmia, ollaan mukana uskonnollisessa toiminnassa ja tehdään uskovaisten kanssa yhteistyötä.

Uskonnollisten piirien suojaautuminen ja suojaaminen kiusallisilta ajatuksilta on yleistä. Usein mm. kansanmurhista ja kehitysmaiden riistosta syytetään ainoastaan vahvempia valtioita, näiden hallitsijoita tai (tavallisesti amerikkalaisia) suuryhtiöitä. Mutta esim. kaikki espanjalaisten valloittajien Etelä-Amerikasta ryöstetyt rikkaudet eivät menneet Espanjan kuninkaalle, osansa otti myös Pietarin kirkko. Samoin roomalaiskatolinen kirkko on monien suuryritysten suuri osakkeenomistaja.

Suoranainen tosiasia kieltäminen ei ole harvinaista sekään. Esim. 1927 oli kerrottu, ettei Buenos Airesissa ole maanalaisia tunneleita. Mutta tosiasiaa tunneleita on – 30 kilometriä. Tunnelit yhdistävät kaikki kaupungin kirkot. Vanhin kirkko on tunneliverkoston keskus. Tunnelit johtavat merelle, koska meri tarjosi viimekätisen pakotien. Kuka rakensi tunnelit?, alustaja kysyi. Tunnelit ovat kiusallinen tutkimusaihe, ja tieto niistä on kiven alla. Mm. katu- tai muiden vastaavien töiden yhteydessä on silloin tällöin paljastunut odottamatonta uutta tietoa tunneleista, joista alustaja on julkaissut pienen teoksen karttapiirroksineen.

Kun kristityt ja kirkko kiillottavat kuvaansa, ikävät tosiasiat unohdetaan. Mm. espanjalainen Bartolomé de Las Casas (Sevilla 1484-Madrid 1566), joka saapui Hispaniolan saarelle 1502, oli alun perin liikemies ja orjanomistaja, joka rikastui toimillaan. Hän oli opportunisti, ryhtyi papiksi 1510 ja alkoi 1514 parantelemaan intiaanien oloja. Mutta intiaaniorjuuden lieveneminen johtui siitä, että intiaanit olivat liian heikkoja orjatyöhön. He kuolivat. Siksi vahvempia orjia, neekeriorjia, alettiin laivata Etelä-Amerikkaan Afrikasta, Guineasta.

Tietenkään ihminen, jolla ei ole ruokaa eikä vaatteita, ei ole kiinnostunut mistään tiedosta, ei myöskään ateistien sanomasta. Ensin on hoidettava kuntoon elämisen perusedellytykset, mutta *samanaikaisesti* voidaan levittää tieteellisiä ja ateistisia ajatuksia.

Kulturcentrum Fri Livssyn

Fernández Santana (joka silloin käytti vain nimeä Santana) löysi 1977 Tukholman kaupunginkirjastosta teoksen *Ateistens handbok. En antologi sammanställd av Claes-Adam Wachtmeister* (1964).

Hän pyysi apua Uppsalassa asuvalta Uppsalan yliopiston käytännöllisen filosofian professori Ingemar Hedeniukselta¹. Pian Santana matkusti vaimonsa kanssa tapaamaan Hedeniusta. 24.11.1977 Hedeniuksen kotona, osoitteessa Norra Rudbecksgatan 12, yhdeksän henkilöä (Sören Erlandsson, Runo Hagström, Ingemar Hedenius, Astrid Hedenius, Ingrid Hedenius, Helena Billström Rudling, Ingvar Rudling, Catarina Santana ja José Santana) perustivat ateistisesti suuntautuneen (”med ateistisk inriktning”) yhdistyksen, jonka nimeksi tuli *Kulturcentrum Fri Livssyn*. Sen puheenjohtajaksi valittiin Ingemar Hedenius, varapuheenjohtajaksi Ingvar Rudling, rahastonhoitajaksi Sören Erlandsson, sihteeriksi Runo Hagström, kansainväliseksi sihteeriksi José Santana ja nimenkirjoittajiksi Ingvar Rudling sekä Sören Erlandsson, molemmat yhdessä.

Hedeniusta pyydettiin kirjoittamaan yhdistyksen tarkoituspöytä sekä laatimaan luettelo Ruotsissa saatavissa olevasta ateistikirjallisuudesta.

Hedeniuksen luonnos oli tällainen: ”Toimintaryhmän ”*Vapaa elämännäkemy*s” (Fri livssyn) tarkoituksena on olla keskus ja etujärjestö niille ihmisille, jotka tuntevat vailla uskonnollisia

opinkappaleita, kaikkea kirkkopakkoa ja kaikkea järjelle vihamielistä pelkoa vailla olevan elämän arvon. Toimintaryhmä kamppailee poistaakseen jäljellä olevat, täydellisen ajatuksen vapauden esteet maassamme. Toimintaryhmä tulee työskentelemään täydellisen kirkon ja valtion avioeron puolesta ja, ei ainoastaan muodollisesti, vaan myös asiallisesti tunnustuksettoman koulun uskonnonopetuksen puolesta. Toimintaryhmän tarkoituksena on myös sekä puheinkin kirjoituksin vaikuttaa vailla jumaluskhoa tai uskontoa olevan elämännäkemyksen leviämisen puolesta.”

3.12.1977 yhdistyksen tarkoituksena hyväksyttiin Hedeniuksen tekemän luonnoksen mukaisesti. 10.12.1977 Dagens Nyheterissä julkaistiin ilmoitus. Sen pääotsikkona oli **Nej!** Tämän oikealla puolella oli oikea käsi, jonka etusormi osoitti suoraan ylöspäin. Sitten teksti jatkui näin: ”Du som har en fri livssyn! Fri från alla religiösa fördomar! Skriv till: Kulturcentrum för fri livssyn Box 97, 126 22 HÄGERSTEN”. Tällöin jäseniä oli 11, heidän joukossaan legendaarinen Claes-Adam Wachtmeister.

4.2.1978 ateistit päättivät ryhtyä kirkon ja valtion välejä koskevan selvitystyön lähetysosoitteeksi. He perustivat myös ateismin opintopiirin. Magritten² kyyhkynen hyväksyttiin kulttuurikeskuksen symboliksi yksimielisesti. Maaliskuussa 1979 IHEU:n (International Humanist and Ethical Union) toiminnanjohtaja Ernst von Brakel pyysi Santanaa tapaamaan hänen edustajansa, Henry Methorstin Tukholmassa.

Human-Etiska Förbundet i Sverige

Syyskuun 28. päivänä 1979 kello 20, Santana ja yhdeksän muuta henkilöä (Tony Guenther, Christine Hammerton, Creg Miller, Peter Hopkins, Inga Kai-Larsen, Nadja Mirvell, Ivar Gustavsson, Karin Modesta ja Catarina Santana) tapaavat Tukholman yliopistolla ja muodostavat yhdistyksen, jonka nimeksi tulee äänestyksen jälkeen *Human-Etiska Förbundet i Sverige*. Nimiehdotus saa kuusi ääntä. Nimiehdotus *Sveriges Icke-troendes Kulturföreningen* saa yhden äänen, nimiehdotus *Sveriges Fritänkare* kolme ääntä ja nimiehdotukset *Sveriges Ateister* sekä *Ateistiska Sällskap* nolla ääntä. Säännöt hyväksytään ja yhdistykselle valitaan väliaikainen hallitus. Päätetään myös järjestää opintopiiri ”Att vara icke-troende”.

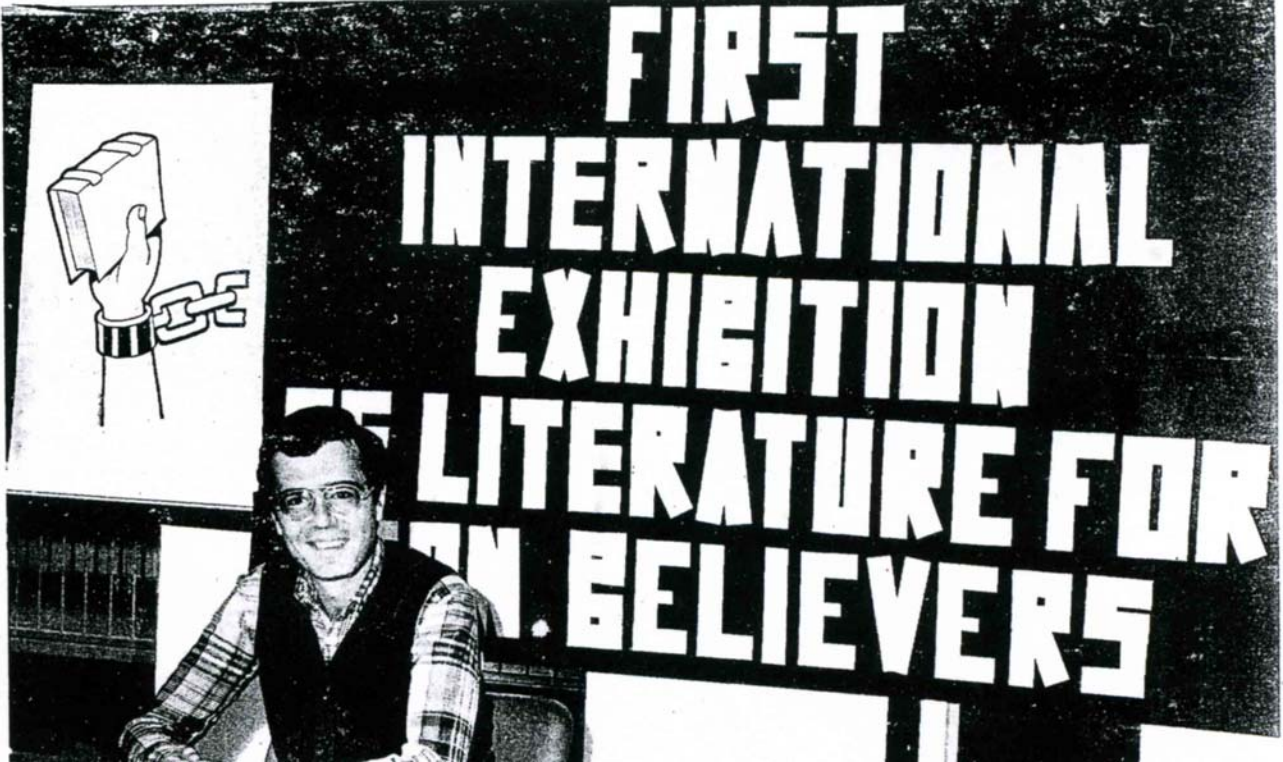
26.10.1979 pidetyssä kokouksessa ilmoitetaan, ettei Tukholman kunta halua avustaa yhdistystä tilojen eikä taloudellisen avun muodossa. Marraskuussa 1979 tavataan edellä mainittu Henry Methorst.

Joulukuussa ilmestyy yhdistyksen lehden *HEF-Nytt* ensimmäinen numero.

Näin yhdistys oli päässyt hyvään alkuun. Jäsenmäärä alkaa kasvaa. 7.1.1982 Santana jättää puheenjohtajan tehtävät hoidettuaan niitä perustamispäivästä 28.9.1979 alkaen. Syynä on hänen ja joidenkin hallituksen jäsenten yhteistyön käyminen mahdottomaksi. 8.1.1982 päivätyn kirjeen Santana päättää näin: ”Jag önskar all framgång till Förbundet som har varit en av mitt livs käraste drömmar.” Jäsenmäärä on kohonnut 40:een ja kassassa on rahaa yli 2.000 kruunua.

Ensimmäinen kansainvälinen uskonnottoman kirjallisuuden näyttely Tukholmassa

1.9.-30.9.1979 Fernández Santana järjesti Tukholman yliopistolla (Södra huset, Hus E) Ensimmäisen kansainvälisen uskonnottoman kirjallisuuden näyttelyn (*First International Exhibition of Literature for Non Believers*).³ Näyttelyssä oli esillä kirjoja, aikakauslehtiä, esitteitä, pamfletteja,

luetteloita, sanomalehtiä, lennäkkejä jne. 21 maasta. Kävijöitä oli satoja sekä Ruotsista että ulkomailta (ainakin Länsi-Saksasta, Itävallasta ja Suomesta).⁴ Suomesta näyttelyssä vierailivat ainakin Erkki, Toini ja Kirsi Hartikainen, Vapaa-ajattelijain liiton toimistonhoitaja Ulla Huuskonen, Vapaa Ajattelija -lehden toimitussihteeri Teuvo Pykönen ja tämän kirjoittaja. Vapaa Ajattelija julkaisi ilmoituksen näyttelystä, jossa sen kerrottiin päättyvän 31.9. (VAJ 1979:3, 75). Myöhemmin (VAJ 1979:7, 169) julkaistiin Ruotsissa asuvan Paavo Rauniston selonteko näyttelystä. Näyttely oli seuraavana vuonna esillä Munch-museossa, Oslolla, 21.10.-2.11.1980.

Suomalaiset näyttelyvieraat Teuvo Pykönen (vas.), Toini Hartikainen, Kirsi Hartikainen, Kimmo Sundström ja Ulla Huuskonen. Keskimmäisenä näyttelyn järjestäjä José Fernández Santana. Kuva Erkki Hartikainen.

Aikoinaan perustettu yhdistys, jonka nimi on nykyisin *Humanisterna*, on kasvanut isoksi (<http://www.humanisterna.se/index.php>). On eriskummallista, että ruotsalaiset olivat antaneet vanhan ateistisen perinteensä kuihtua pois. Tarvittiin mies aina Argentiinasta saakka ravistelemaan ruotsalaiset hereille tietämättömyyden ja opportunistin horroksesta.

Seuraavaksi alustaja esitteli neljä uskonnotonta tai ainakin uskontoon kriittisesti tai koomisesti suhtautunutta henkilöä.

Miguel de Cervantes Saavedra

Miguel de Cervantes Saavedra (1547-1616) oli espanjalainen kirjailija, Don Quijoten kirjoittaja, nykyaikaisen romaanitaiteen perustaja.

Cervantes oli kriittinen suhteessaan kirkkoon, vaikka hän luultavasti oli opiskellut Sevillassa jesuiittakoulussa. Italiassa hän toimi Giulio Acquavivan (myöhemmin, 17.5.1570, kardinaaliksi) kamaripalvelijana, mutta kyllästyi työhön nopeasti. Kirjoituksissaan hän ei puhu Jumalasta, mutta kylläkin Jupiterista! Hän ei myöskään kirjoittanut neitsyistä eikä pyhimyksistä, mikä oli ajan tapa. Cervantes on rationaalinen kirjailija, joka maallistaa uskonnolliset arvot. Hänen etiikkansa on järkiperaista ja materialistista, ei uskonnollista. Cervantes on kirjallisuudelle samaa kuin Spinoza oli filosofialle: rationalisti ja ateisti.

Cervantes otti osaa Lepanton meritaisteluun 7.10.1571, jossa, kahdeksan vuotta myöhemmin kerrotun tarinan mukaan, menetti vasemman kätensä. Mutta kädestä on kaksi muutakin versiota. Ensimmäisen mukaan käsi vain ”jäykistyi” ja toisen mukaan Cervantes ei menettänyt kättään meritaistelussa ... Viimeinen näkemys liittyy siihen, että Cervantes erotettiin kirkosta ja hän oli vankilassa useita kertoja. Vuonna 1569 hänet tuomittiin kapinasta ja häneltä katkaistiin yksi käsi. Tuon käden katkaisi inkvisitio. Pitää myös muistaa, että suuri osa huvinäytelmistä ja rakkausseikkailuista, joita Cervantes kirjoitti, on ”kadonnut”.

Francisco Pí y Margall

Francisco Pí y Margall (1824-1901) oli espanjalainen tasavaltalainen poliitikko, kirjailija, historioitsija, lehtimies, taidearvostelija, filosofi ja ekonomisti. Hän oli vallankumouksellinen ja poliitikoksi vallan kummallinen, koska halusi maksaa ravintolassa jopa omat voileipänsä. José Fernándezin julkaisussa alaotsikkona onkin ”Rehellinen poliitikko”. Pí y Margallista on jopa sanottu, että hän oli Espanjan tärkein 1800-luvun poliitikko.

Pí y Margallin Maalaustaiteen historia (*Historia de pintura, 1851*) kiellettiin, koska sitä syytettiin hyökkäyksistä kristinuskoa vastaan. Piispat ja arkkipiispat painostivat hallitusta niin kovasti, että poliitikko Bravo Murillo määräsi kirjan vedettäväksi pois markkinoilta. Myös Pí y Margallin teoksen Tutkimuksia keskiajasta (*Estudios sobre la Edad Media, 1851*) katolinen kirkko kielsi. Teos julkaistiin vasta vuonna 1873.

Pí y Margall vaati paino-, omantunnon-, opetus-, kokoontumis- ja yhdistymisvapautta, mutta vaatimukset katsottiin liian edistyksellisiksi: hän joutui joksikin aikaa vankilaan. Hän hyökkäsi monarkiaa ja kristinuskoa vastaan esittäen ratkaisuksi demokraattista vallankumousta. Pääajatuksinaan hänellä oli vapaus ja yksilön suvereniteetti, jonka hän asetti kansan suvereniteetin yläpuolelle. Hän myös käänsi espanjaksi Pierre-Joseph Proudhonin teoksia vaikuttaen näin epäsuorasti espanjalaisen anarkismin syntyyn.

Pí y Margall toimi Espanjan ensimmäisen tasavallan (11.2.1873-29.12.1874) toisena presidenttinä 1873. Hän kokosi laajan uudistusohjelman. Uudistusten joukossa oli mm. kirkon ja valtion erottaminen toisistaan, orjuuden lakkauttaminen Kuubassa, pakollinen ja maksuton opetus, alle 12-vuotiaiden lasten työnteon kieltäminen, työpäivän pituuden rajoittaminen yhdeksään tuntiin sekä päivätyöläisten oikeus maan omistukseen.

Jätettyään aktiivipoliitikon uransa Pí y Margall julkaisi teoksen Vuoden 1873 tasavalta (*La República de 1873*), johon hän kokosi tasavaltalaisuuden ja lyhytaikaiseksi jääneen tasavallan pääajatukset. Viranomaiset kielsivät teoksen. 3.5.1874 häntä vastaan tehtiin hänen kotonaan

attentaatti, mutta hän ei vahingoittunut. Myöhemmin Pí y Margall pidätettiin ja hän joutui joksikin aikaa vankilaan Andaluciaan. 1890-luvulla hän tuki itsenäisyyden myöntämistä Espanjan siirtomaille ja vastusti sotaa Yhdysvaltoja vastaan, joka oli tasavaltalaisen demokratian ja federalismin mallimaa.

Santiago Ramón y Cajal

Santiago Ramón y Cajal (1852-1934) oli espanjalainen histologi. Hän sai Nobelin lääketieteen palkinnon vuonna 1906 yhdessä italialaisen Camillo Golgin kanssa hermosolun keksimisestä ja sen roolista hermorakenteen perusyksikkönä. Ramón y Cajal toimi kuvailevan anatomian professorina Valencian yliopistossa 1884-1887 ja sitten kudosopin ja patologisen anatomian professorina Barcelonan (1887-1892) ja Madridin yliopistoissa (1892-1922).

Hän toi Charles Darwinin, Thomas Huxleyn sekä Ernst Haeckelin ajatuksia Espanjaan ja oli ateistien sympatisoija.

Francisco Ferrer Guardia (Francesc Ferrer i Guàrdia)

Francisco Ferrer Guardia (1859-1909) oli katalonialainen anarkisti ja pedagogi. Hän perusti 1901 uudenaikaisen vapaa-ajattelijakoulun (*Escuela Moderna*) Barcelonaan. Koulu oli ”järkiperäinen ja tieteellinen” sekä maallinen; siellä ei opetettu uskontoa. Koulussa ei ollut kokeita, palkintoja, rangaistuksia eikä oppilaiden välistä suoraa kilpailua. Tytöt ja pojat kävivät sitä yhdessä. Käytännöllistä otetta painotettiin, ja oppilaat saatettiin viedä oppitunnille tehtaaseen, museoon tai maaseudulle.

Ferrer Guardia oli opiskellut perinpohjin Pí y Margallin opit. Hänestä tulee tasavaltalainen, mutta 1890-luvulla alkaa suunnanmuutos kohti anarkismia. Heinäkuussa 1892 Ferrer Guardia osallistuu vapaa-ajattelijoiden kongressiin Madridissa. Myöhemmin hän saa runsaan, miljoonan frangin, perinnön vanhalta oppilaaltaan, neiti Jeanne Ernestine Meunierilta. Tämä mahdollistaa Ferrer Guardian kouluprojektin toteuttamisen.

Hän avaa elokuussa (toisten lähteiden mukaan syyskuussa) 1901 uudenaikaisen koulun Barcelonassa, osoitteessa Calle de Bailén 56. Koulua varten kirjoitetaan kaikkiaan yli 40 oppikirjaa kuuluisien tiedemiesten avustuksella. Hanke menestyy hyvin. Jo vuonna 1906 Kataloniassa on 50 uudenaikaista koulua, joita kävi noin 1000 oppilasta.

Siitä seuraa konservatiivien ja katolisen kirkon viha häntä kohtaan näiden katsoessa maalliset koulut uhkaksi omille eduilleen.

31.5.1906 Mateu Morral, kääntäjä ja Ferrer Guardian keskuksen entinen kirjastonhoitaja, syyllistyy attentaattiin Espanjan kuningas Alfonso XIII:tta vastaan tämän häpäpäivänä Calle Mayorilla, Madridissa. Kuningas ei vahingoitu, mutta 23-26 henkilöä kuolee ja sata haavoittuu. Pian Mateu Morral pidätetään. Kun häntä viedään kasarmille, hän ampuu yhden pidättäjänsä ja sen jälkeen itsensä.

Myöhemmissä oikeudenkäynneissä Ferrer Guardiaa ja muita anarkisteja syytetään osallisuudesta rikokseen. Todisteita ei ole. Yli vuoden vankeuden jälkeen, 12.6.1907, hänet vapautetaan. Seurauksena on, että Ferrer Guardia joutuu sulkemaan koulunsa ja muuttaa Ranskaan ja Belgiaan. Belgiassa hän perustaa Kansainvälisen lasten rationaalisen opetuksen liiton (*Liga Internacional para la Educación Racional de la Infancia*), jonka kunniapuheenjohtaja on Anatole France. 1908 hän toimittaa liiton lehteä, *L'École Rénovée*, Brysselissä, mutta muuttaa toimituksen myöhemmin Pariisiin. Siellä hän toimittaa myös Uudenaikaisen koulun tiedotuslehteä (*Boletín de la Escuela Moderna*). Tämä kuukausijulkaisu kertoo koulun hengestä ja opetusmenetelmistä. Se on suunnattu lasten vanhemmille ja eritoten opettajille. Tiedotuslehteä ilmestyy yhteensä 62 numeroa. Suuri osa

teksteistä on käännoiksi sellaisien henkilöiden kirjoituksista kuten Paul Robin, Elisée Reclus, Flammarion, Anatole France, Gustave Hervé, Herbert Spencer, Haeckel, Krapotkin, Gorki ja Tolstoi.

Barcelonassa syntyy heinäkuun lopussa 1909 mellakka, joka tunnetaan Traagisena viikkona (25.7.-1.8.1909). Mellakka saa alkunsa sotaväenotoista Marokon siirtomaasotaan, jota Barcelonan työläiset vastustavat. Myöhemmin mellakka saa antiklerikaalisia muotoja, kun anarkistit polttavat jopa 80 luostaria ja kirkkoa. Rakennusten lisäksi tuhoutuu mm. kirkollista taidetta. Ferrer Guardia on mellakan aikana syntymäkylässään Alellassa, Barcelonan koillispuolella. Hänet pidätetään elokuun lopussa syytettynä kiihotuksesta mellakkaan. Häntä syytetään anarkismista, ateismista ja vapaamuurariudesta. Vanha yhteys Mateu Morralliin vaikuttaa asiaan. Ferrer Guardia julistetaan syylliseksi sotilastuomioistuimessa. Hän oli pyytänyt todistajia todistamaan puolestaan, mutta tuomioistuin kielsi näitä puhumasta. Ferrer Guardia teloitetaan ampumalla 13.10.1909 Montjuïc'in vankilassa. Hän on kuitenkin syytön.

Teloitusta edeltävänä yönä papit tulevat tarjoamaan hänelle viimeistä sakramenttia. ”Minulla on vakaumukseni kuten teilläkin”, Ferrer Guardia vastaa, pyytäen kohteliaasti pappeja poistumaan. Sitten hän kirjoitti testamenttinsa. Teloituksen jälkeen paavi Pius X lähettää kultakahvaisen miekan sotilassyöttäjälle, joka onnistui aikaansaamaan Ferrer Guardian kuoleman. Siihen on kaiverrettu paavin onnittelut.

Vapaa Ajatus –lehti julkaisi S. E. Kristiansonin laatiman artikkelin Ferrer Guardiasta (VAS 1914:2, 17-20). Siinä on lainaus Ferrer Guardian käsityksestä siitä millä keinoin kansat vapautetaan henkisestä ja aineellisesta sorrosta:

”Kukin aika antaa arvoa vain niille laitoksille, joita se itse on nostattanut. Sen minkä me tänään väkivallalla saavuttaisimme, sen me saattaisimme jo huomenna menettää toisen väkivaltaisuuden kautta. Vain ne kehitysteet tulevat pysyväisiksi, jotka ovat juurtuneet ihmisten mieliin ja tietoisuuteen jo ennen kuin niille on annettu lainsäädännöllinen vahvistus. Kasvatus ja esimerkki on ainoa keino toteuttaa sitä mikä on hyvää.”

Argentiina

Myös Argentiinasta, sen historiasta ja kulttuurista tuli puhe. Argentiinan itsenäistyttyä (1810) sen ensimmäinen presidentti *Bernardino Rivadavia* (1780-1845) oli antiklerikaali joskaan ei ateisti. Hän vapautti lehdistön sensuurista ja lopetti orjakaupan. Edelleen hän lakkautti kirkolliset tuomioistuimet ja poisti kirkolle maksettavat kymmenykset. Rivadavian kauaskantoisia kulttuuritekoja olivat myös Buenos Airesin yliopiston perustaminen, useiden museoiden perustaminen ja kansallisen kirjaston laajentaminen. Presidentin virasta Rivadavia erosi 1827.

Presidentti *Arturo Frondizi* (1908-1995; presidenttinä 1958-1962), oli syvästi katolilainen ja pani alkuun 1958 käänntekeväen projektin. Hänen aikanaan säädettiin laki (*Ley de Educación Superior*), jonka nojalla kirkolle annettiin valtion varoja kirkkojen, peruskoulujen ja yliopistojen rakentamiseen. Tarkoituksena oli luoda ja kasvattaa uusi hallitsijoiden luokka.

Toisin kuin Suomessa Argentiinassa on useita katolisia yliopistoja, mm. *Universidad Fasta* (Fraternidad de Agrupaciones Santo Tomás de Aquino).

Näistä ja muistakin aiheista jatkui vilkas keskustelu kuulijoiden ja alustajan kesken vielä pitkään alustuksen jälkeen.

Tilaisuuden järjestivät *Helsingin yliopiston vapaa-ajattelijayhdistys Prometheus ry* ja *Pääkaupunkiseudun ateistit ry*.

Kimmo Sundström

PS. Kaikki tässä kirjoituksessa esitetty ei tullut esille alustuksessa. Kirjoituksen laatija laajensi kirjoitusta muiden lähteiden valossa.

¹ Per Arvid Ingemar Hedenius (5.4.1908-30.4.1982) oli ruotsalainen filosofi ja toimi käytännöllisen filosofian professorina Uppsalassa 1947-1973. Hän oli aikansa tunnetuin järjestäytyneen kristinuskon vastustaja Ruotsissa. Hedenius tunnetaan erityisesti kirjastaan *Tro och vetande* (1949).

² René Magritte (1898-1967), belgialainen surrealistinen taiteilija.

³ Näyttelystä julkaistiin lehti-ilmoituksia Dagens Nyheterissä 27.8.1979 ja 30.8.1979 sekä Aftonbladetissa 30.8.1979 ja 5.9.1979. Näyttely avattiin lauantaina 1.9.1979 ja se oli avoinna joka päivä 30.9.1979 asti. Maanantaista perjantaihin aukioloaika oli 12.00-20.00, lauantaisin 12.00-18.00 ja sunnuntaisin 13.00-17.00. Joku pitkäkyntinen varasti 4.9.1979 Colin Mainen teosta *The Dead Hand of Islam* koskevan esitteen ja näyttelyn järjestäjä pyysi lehti-ilmoituksella (Dagens Nyheter 10.9.1979) varasta palauttamaan esitteen näyttelyyn tai lähimmälle poliisiasemalle.

⁴ Dagens Nyheter kertoo 23.9.1979, että vieraita on käynyt siihen mennessä n. 700. – Arne Söderlund oli kirjoittanut näyttelystä Dagens Nyheterissä jo 4.9.1979 otsikkona Okunnighet föder gudstro (Tietämättömyys ruokkii jumaluskoo).